

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ:**

**Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗ**

ΔΕΡΜΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΛΠΟΜΕΝΗ

A.M. 11200044

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΝΕΓΚΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΙΟΥΝΙΟΣ 2015

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

Αφιερώνεται στην οικογένεια μου και ιδιαίτερα στο σύζυγο μου Αχιλλέα, στα
παιδιά μου, Σταύρο, Δημήτριο, Κυριακή, καθώς και στη "Ζωή" για την αμέριστη
συμπαράσταση που μου προσέφεραν ο καθένας από την δική του πλευρά.

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Νεγκάκη Χρήστο
καθώς χωρίς τις επισημάνσεις και οδηγίες του,
θα ήταν αδύνατη η επιτυχής ολοκλήρωση του παρόντος.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πίνακας Περιεχομένων	3
Κατάλογος Πινάκων	4
Περίληψη	5
Abstract	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή.	7
1.1 Εισαγωγή στην παρούσα μελέτη	
1.2 Γενικά περί Κεντρικής Τράπεζας	
1.3 Η Τράπεζα της Ελλάδος	
1.4 Ανάλυση Μεθοδολογίας	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Βιβλιογραφική Επισκόπηση	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Θεσμικό Πλαίσιο	20
3.1 Εισαγωγή	
3.2 Νομοθεσία – Διοικητικές Πράξεις	
3.3 Κατευθυντήριες Οδηγίες	
3.4 Συμβουλευτικά Κείμενα	
3.5 Βασιλεία III	
3.6 Συμπεράσματα θεσμικού πλαισίου	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η Πρόσφατη Κρίση	38
4.1 Ιστορική Αναδρομή	
4.2 Αιτίες της Κρίσης	
4.3 Επιπτώσεις της Κρίσης	
4.4 Κρίση και Εποπτεία	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Συμπεράσματα, Περιορισμοί & Προτάσεις.	43
Βιβλιογραφία	47

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

1.1 Διοικητές Τράπεζας της Ελλάδος	12
1.2 Σημαντικά σημεία ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας	13
3.1 Βασικές αρχές τραπεζικής εποπτείας	35 -36

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσης μελέτης είναι η αξιολόγηση του θεσμικού ρόλου της κεντρικής τράπεζας στην εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, εστιάζοντας στην πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση. Μετά από μία σύντομη εισαγωγή σχετικά με την κεντρική τράπεζα γενικότερα την Τράπεζα της Ελλάδος ειδικότερα και την ερευνητική μεθοδολογία που εφαρμόστηκε, ακολουθεί η βιβλιογραφική ανασκόπηση πηγών που πραγματεύονται το συγκεκριμένο αντικείμενο, προσπαθώντας να θέσουν το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο της έρευνας. Στην επόμενη ενότητα παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Τράπεζας της Ελλάδος κάνοντας αναφορά στους ισχύοντες νόμους, τις διευθυντικές πράξεις, τις κατευθυντήριες οδηγίες, τα συμβουλευτικά κείμενα και φυσικά τις διατάξεις της Βασιλείας III. Η επόμενη ενότητα επιχειρεί να προσεγγίσει την πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση, δημιουργώντας μία σχέση μεταξύ αιτίας και αιτιατού ενώ η εργασία ολοκληρώνεται με την διατύπωση σε ξεχωριστή ενότητα των συμπερασμάτων που προέκυψαν και των σχετικών προτάσεων που επιβεβαιώνουν την αδυναμία του θεσμικού πλαισίου της Κεντρικής Τράπεζας κατά την προ κρίσης περίοδο να αποτρέψει την εμφάνισή της ή να περιορίσει τις επιπτώσεις της. Το νέο κανονιστικό πλαίσιο εμφανίζεται καινοτόμο και πληρέστερο, έχοντας όμως και αυτό αδύναμα σημεία προς βελτίωση.

ABSTRACT

The aim of this work is to examine a central bank's institutional role of supervising the banking system, in the context of the recent financial crisis. At first, a brief introduction to the concept of central banking, to the Bank of Greece and to the applied scientific research method is given. Then, a literature review and the theoretical background of the research follow. The next chapter outlines the institutional environment within which the Bank of Greece operates, elaborating on the legal framework, the administrative acts, the directives of the European Council, the advisory notes and the provisions of Basel III. Afterwards, the recent financial crisis, alongside its causes and its consequences, is studied. In the final part, the conclusions of this work are summarized and several proposals are made. It is concluded that the weakness of the institutional framework, related to the central bank prior to the crisis, has made it hard to either prevent the crisis or limit its consequences. The new legal framework seems to be more innovated and complete, having however weaknesses for improvement.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγή στην παρούσα μελέτη

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να αξιολογήσει τον ρόλο μιας κεντρικής τράπεζας στην εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση του 2008 αποτελεί την καλύτερη ευκαιρία για έναν ερευνητή ώστε να προσεγγίσει το εν λόγω θέμα. Άλλωστε η πλούσια βιβλιογραφία και αρθρογραφία που ασχολείται με το θέμα ενθαρρύνει την κριτική ματιά επί του θέματος.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που καλείται να επιλύσει η μελέτη έχουν να κάνουν με το κατά πόσο τα νέα εποπτικά μέτρα μετά την εμπειρία της ανωτέρω κρίσης, θα μπορούσαν να αποτρέψουν μία νέα κρίση. Παράλληλα εξετάζεται κριτικά η ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των κεντρικών τραπεζών, στο πλαίσιο των νέων μέτρων.

Το κύριο μέρος της μελέτης που ακολουθεί αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Το πρώτο επιχειρεί μία πρώτη θεωρητική προσέγγιση στην έννοια της Κεντρικής Τράπεζας, παρουσιάζοντας την ελληνική Κεντρική Τράπεζα, δηλαδή την Τράπεζα της Ελλάδος. Παράλληλα, θεμελιώνοντας θεωρητικά την επιστημονική έρευνα αιτιολογεί και περιγράφει την ερευνητική μεθοδολογία που ακολουθείται.

Η επόμενη ενότητα ασχολείται με την καταγραφή των βασικών προσεγγίσεων γύρω από το θέμα, όπως έχουν δημοσιευθεί στην βιβλιογραφία αλλά και σε άρθρα επιστημονικών περιοδικών.

Εν συνέχεια ακολουθεί η ενότητα που αποτυπώνει το τρέχον θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Τράπεζας της Ελλάδος. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζει την σχετική ισχύουσα νομοθεσία, τις διοικητικές πράξεις, τις κατευθυντήριες οδηγίες, τα συμβουλευτικά κείμενα ενώ γίνεται ιδιαίτερη μνεία στις διατάξεις της Βασιλείας III και πιο συγκεκριμένα στα όσα ορίζει γύρω από την εποπτεία.

Το τελευταίο κεφάλαιο του κυρίως μέρους πραγματεύεται την πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση, καταγράφοντας μία σύντομη ιστορική αναδρομή και αριθμώντας του παράγοντες που οδήγησαν στο ξέσπασμά της.

Η μελέτη ολοκληρώνεται με τα σχετικά συμπεράσματα και τις προτάσεις σχετικά με τον ρόλο μιας κεντρικής τράπεζας σε περίοδο κρίσης και στο εάν ο τρέχον εποπτικός της ρόλος μπορεί να αποτρέψει την εμφάνισή της.

1.2 Γενικά περί Κεντρικής Τράπεζας

Η μεταπτυχιακή διατριβή αποσκοπεί στην ανάλυση και κατανόηση του σύνθετου ρόλου της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας (Τράπεζα της Ελλάδος) στην εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος μέσω της άσκησης των διάφορων πολιτικών. Στόχος είναι η μελέτη του ρόλου της Κεντρικής Τράπεζας στην διαχείριση της πρόσφατης ύφεσης, δηλαδή αν και κατά πόσο αυτή συνέβαλε στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που προέκυψαν.

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα μιας χώρας ή μιας νομισματικής ένωσης αποτελείται κατά κανόνα από ένα δίκτυο εμπορικών τραπεζών και μία κεντρική τράπεζα.

Ως εμπορική τράπεζα ορίζεται *«η οικονομική επιχείρηση που θεωρείται ως ο μεσάζοντας μεταξύ κεφαλαιούχων, που ζητούν να επενδύσουν κεφάλαια, και εκείνων οι οποίοι έχουν ανάγκη δανεισμού για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους»* (Κιόχος& Παπανικολάου, 2000, σελ. 213). Δηλαδή η κύρια δραστηριότητα μιας εμπορικής τράπεζας είναι η εκτέλεση κολλυβιστικών εργασιών, μέσω της συγκέντρωσης κεφαλαίων από τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες έναντι αντιτίμου – τόκου και της χορήγησής τους στις ελλειμματικές μονάδες έναντι αμοιβής – τόκου. Η διαφορά μεταξύ των δύο τόκων αποτελεί το κέρδος της τράπεζας.

Στον αντίποδα, η κεντρική τράπεζα, αποτελεί ένα όργανο άσκησης πολιτικής και εξουσίας. Πιο συγκεκριμένα μία κεντρική τράπεζα είναι υπεύθυνη για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής αλλά και την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος με σκοπό πάντα την διατήρηση της σταθερότητας. Γίνεται οπότε εύκολα αντιληπτό ότι η κεντρική τράπεζα αποτελεί τον ρυθμιστή ενός χρηματοπιστωτικού συστήματος και αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση άλλων σκοπών και όχι στην δημιουργία κέρδους.

Οι πιο γνωστές αρμοδιότητες μιας κεντρικής τράπεζας δύνανται να συνοψιστούν ως εξής (Κιόχος& Παπανικολάου, 2000):

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

- Η έκδοση τραπεζογραμματίων.
- Η διενέργεια ταμειακών εργασιών του δημοσίου.
- Η διαχείριση τα συναλλαγματικών αποθεμάτων.
- Η χρηματοδότηση των πιστωτικών οργανισμών.
- Η αποδοχή καταθέσεων του ευρύτερου δημοσίου τομέα.
- Η κατ' εξαίρεση χρηματοδότηση συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας.
- Η άσκηση της νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής.
- Η εποπτεία της χρηματοπιστωτικής αγοράς.

Πρακτικά η κεντρική τράπεζα αποτελεί τον ρυθμιστή της προσφοράς χρήματος μιας οικονομίας μέσω των εργαλείων που διαθέτει, λειτουργώντας παράλληλα και ως τραπεζίτης των εμπορικών τραπεζών αλλά και του δημοσίου. Πέραν όμως του ελέγχου της προσφοράς χρήματος, μία κεντρική τράπεζα κατέχει και εποπτικό ρόλο στο τραπεζικό σύστημα. Είναι βέβαια δυνατό, ο ρόλος αυτός σε κάποιες χώρες να αναθέτεται σε άλλα θεσμικά όργανα (Νούλας, 2005).

Η λειτουργία των κεντρικών τραπεζών ως τράπεζα του δημοσίου και των εμπορικών τραπεζών, τις κατέστησε ως αποθετήριο λόγω των σημαντικών αποθεμάτων που συγκέντρωναν. Αυτό τις υποχρέωσε να αποτελούν τον βασικό δανειστή σε περιόδους ύφεσης και οικονομικής στενότητας.

Η πρώτη κεντρική τράπεζα στην ανθρώπινη ιστορία εντοπίζεται αιώνες πίσω και πιο συγκεκριμένα στα μέσα του 17^{ου} αιώνα στην Σκανδιναβία. Αναλυτικότερα, το 1668 ιδρύθηκε η σουηδική Riksbank με σκοπό τον δανεισμό των κυβερνητικών κεφαλαίων και να εκτελεί χρέη εμπορικού συμψηφιστή.

Το 1694 ιδρύθηκε η ισχυρότερη έως το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου κεντρική τράπεζα, αυτή της Αγγλίας. Βασικός σκοπός της η αγορά του δημοσίου χρέους.

Το 1800, ιδρύθηκε στην Γαλλία από τον Ναπολέοντα η γαλλική κεντρική τράπεζα (BanquedeFrance) με σκοπό την ενίσχυση των εσόδων του κράτους αλλά και την σταθεροποίηση της νομισματικής ισορροπίας λόγω του πληθωρισμού που προέκυψε κατά την Γαλλική Επανάσταση.

1.3 Η Τράπεζα της Ελλάδος

Η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί την κεντρική τράπεζα της χώρας μας. Σε αντίθεση με τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη, ξεκίνησε την λειτουργία της αρκετά καθυστερημένα και πιο συγκεκριμένα τον Μάιο του 1928 βάσει του Νόμου 3424/7-2-1927 και υπό την παρότρυνση της «Κοινωνίας των Εθνών». Πιο συγκεκριμένα, οι αντιπρόσωποι της «Κοινωνίας των Εθνών» ζήτησαν από την ελληνική κυβέρνηση της ίδρυση μιας ειδικής εκδοτικής τράπεζας. Η Εθνική Τράπεζα κατέθεσε το σύνολο του απαιτούμενου κεφαλαίου και ανέλαβε την διάθεση των μετοχών (Κιόχος& Παπανικολάου, 2000).

Η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να χαρακτηριστεί ως μικτής μορφής καθώς λειτουργεί με την μορφή Ανώνυμης Εταιρείας ενώ οι μετοχές της ανήκουν τόσο σε δημόσιους φορείς όσο και σε ιδιώτες. Η σημαντική επιρροή του κράτους έγκειται στο γεγονός της εκλογής και έγκρισης του διοικητή από την εκάστοτε κυβέρνηση.

Πιο συγκεκριμένα η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου υπό την μορφή Ανώνυμης Εταιρείας και κατατάσσεται στους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Η επιλογή της λειτουργίας της ως Ανώνυμη Εταιρεία αποτέλεσε βασικό παράγοντα διαφανούς λειτουργίας και κερδοφορίας καθώς με τον τρόπο αυτό δεν εμφανίστηκαν περιστατικά κακοδιαχείρισης που ήταν συνηθισμένα σε άλλου τύπου δημόσιες επιχειρήσεις (Ψαλιδόπουλος, 2014).

Στο πλαίσιο της διαφανούς άσκησης των υποχρεώσεών της η Τράπεζα της Ελλάδος δεν έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στο κεφάλαιο άλλων επιχειρήσεων, να παρέχει τόκους για τις καταθέσεις σε αυτήν και να εκδίδει ή να αποδέχεται γραμμάτια.

Ως Ανώνυμη Εταιρεία η Τράπεζα της Ελλάδος συστάθηκε με δημόσιο έγγραφο (καταστατικό) το οποίο θέτει ξεκάθαρα ρόλους, αρμοδιότητες διασφαλίζοντας παράλληλα την ανεξαρτησία της. Το καταστατικό στην αρχική του μορφή εστίαζε στην διασφάλιση της σταθερότητας της αξίας των τραπεζογραμμάτιων, στην μετατρεψιμότητα του εθνικού νομίσματος αλλά και στο καθεστώς συναλλάγματος χρυσού (Ψαλιδόπουλος, 2014). Από το 1932 και έπειτα ξεκίνησαν οι μεταβολές και οι προσθήκες στο εν λόγω καταστατικό ανταποκρινόμενες τις μεταβολές στο εξωτερικό περιβάλλον. Σημαντικότερες εξ αυτών οι καταστατικές αλλαγές του 2000 όπου και τέθηκαν οι βάσεις για την ένταξη

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

της Ελλάδος στο Ευρωσύστημα και της Τράπεζας της Ελλάδος στο σύστημα Κεντρικών Τραπεζών υπό την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Έπειτα από τις εν λόγω τροποποιήσεις, πρωταρχικός σκοπός της Τράπεζας της Ελλάδος σήμερα είναι η εφαρμογή στην Ελλάδα της νομισματικής πολιτικής που θέτει το Ευρωσύστημα για την διατήρηση της σταθερότητας στο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Στο πλαίσιο αυτό η Τράπεζα της Ελλάδος επιδιώκει την διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών, δηλαδή του πληθωρισμού. Επίσης ασκεί εποπτεία στο χρηματοπιστωτικό σύστημα εστιάζοντας αφενός τόσο στην σύνθεση όσο και στην ποιότητα του χαρτοφυλακίου των εμπορικών τραπεζών και αφετέρου στην κεφαλαιακή της επάρκεια. Τέλος και πάντα στο πλαίσιο των ανωτέρω, η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να διευκολύνει την άσκηση της οικονομικής πολιτικής από κυβερνητικής πλευράς.

Όπως έχει ήδη σημειωθεί, παρά την ενισχυμένη αυτονομία της, ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος ορίζεται από την εκάστοτε κυβέρνηση. Αξίζει αναφοράς η παρουσίαση των προσώπων που διετέλεσαν πρόεδροι, ιδιαίτερα δε αν συνδεθούν με την γενικότερη πορεία του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος και του ρόλου που διετέλεσε κατά περιόδους η Τράπεζα της Ελλάδος. Ακολουθεί σχετικός πίνακας με του διατελέσαντες διοικητές της, από την ίδρυσή της έως σήμερα

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ
Αλέξανδρος Διομήδης	1928 – 1931
Εμμανουήλ Τσουδερός (σε 2 θητείες)	1931 – 1939
Ιωάννης Δροσόπουλος	1939
Κυριάκος Βαρβαρέσος (κυβέρνηση Λονδίνου)	1939 – 1946
Γεώργιος Μαντζαβίνος	1946 – 1955
Ξενοφών Ζολώτας	1955 – 1967
Δημήτρης Γαλάνης	1967 – 1973
Κωνσταντίνος Παπαγιάννης	1973 – 1974
Παναγής Παπαληγούρας	1974
Ξενοφών Ζολώτας	1974 – 1981
Γεράσιμος Αρσένης	1981 – 1984
Δημήτριος Χαλικιάς	1984 – 1992
Ευθύμιος Χριστοδούλου	1992 – 1993
Ιωάννης Μπούτος	1993 – 1994
Λουκάς Παπαδήμος	1994 – 2002
Νικόλαος Γκαργκάνας	2002 – 2008
Γεώργιος Προβόπουλος	2008 – 2014

1.1 Διοικητές Τράπεζας της Ελλάδος (Ψαλιδόπουλος, 2014)

1.4 Ανάλυση Μεθοδολογίας

Η διεθνής επιστημονική βιβλιογραφία προτείνει δύο διαφορετικές μεθόδους έρευνας οι οποίες και εκπροσωπούν δύο διαφορετικές επιστημονικές προσεγγίσεις. Η πρώτη μέθοδος είναι γνωστή ως ποσοτική ή θετικισμός (positivism) ενώ η δεύτερη ως ποιοτική ή ερμηνευτισμός (interpretivism). Στην πρώτη περίπτωση εξετάζεται η συχνότητα εμφάνισης ενός φαινομένου ούτως ώστε με την βοήθεια υπολογισμών να προκύψουν νόμοι, ενώ στην δεύτερη αναλύεται το κάθε φαινόμενο ξεχωριστά ώστε να αξιολογηθεί ο μοναδικός χαρακτήρας του (Kvale, 1996).

Γίνεται οπότε αντιληπτό ότι η χρήση των ποσοτικών μεθόδων βασίζεται στον παράγοντα της αντικειμενικότητας η οποία και επιτυγχάνεται με την χρήση της στατιστικής επιστήμης αλλά και της υπόθεσης ότι ο ερευνητής δεν επιδρά στο εξεταζόμενο φαινόμενο. Τα ανωτέρω έχουν ως αποτέλεσμα έπειτα από ακριβείς

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

μετρήσεις και στατιστική επεξεργασία των δεδομένων να παρουσιάζονται αντικειμενικά τα συμπεράσματα της έρευνας (Morris, 2008).

Από την άλλη πλευρά, ο ερμηνευτισμός δεν εστιάζει στην δημιουργία νόμων αλλά στον εντοπισμό της σχέσης που συνδέει την αιτία με το αιτιατό, ο οποίος και επιτυγχάνεται με την μεμονωμένη εξέταση του φαινομένου. Πιο συγκεκριμένα, μέσω του ερμηνευτισμού επιδιώκεται η διατύπωση γενικεύσεων και ευρύτερων κατηγοριοποιήσεων (Hallebone&Priest, 2009). Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο ρόλος του ερευνητή να εξετάζει εκ βάθους το φαινόμενο, εμποτίζει το συμπέρασμα με την προσωπική του αντίληψη, καθιστώντας το υποκειμενικό.

Είναι προφανές ότι δεν υπάρχει σωστή και λάθος ερευνητική μεθοδολογία, καθώς η κάθε μέθοδος αντιπροσωπεύει διαφορετική επιστημονική προσέγγιση και ενδεχομένως η καταλληλότητά τους αλλάζει βάσει του ίδιου του φαινομένου αλλά και του υποκειμένου της έρευνας, δηλαδή του ίδιου του ερευνητή. Υπό μία εναλλακτική προσέγγιση οι δύο μέθοδοι θα μπορούσαν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά καθώς έχουν τον ίδιο στόχο, με διαφορετική όμως τρόπο επίτευξης.

Για την πληρέστερη κατανόηση των δύο διαφορετικών μεθόδων επιστημονικής έρευνας ακολουθεί συνοπτικός πίνακας που εστιάζει στις βασικότερα σημεία τόσο της ποσοτικής όσο και της ποιοτικής μεθόδου έρευνας.

	ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ	ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ
ΣΚΟΠΟΣ	Διατύπωση υποθέσεων.	Κατανόηση.
ΠΗΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	Συλλογή δεδομένων.	Δημιουργία δεδομένων.
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	Ανάλυση μετά την συλλογή δεδομένων.	Ανάλυση κατά την δημιουργία δεδομένων.
ΣΤΟΧΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	Επιβεβαίωση υποθέσεων.	Διατύπωση εννοιών.
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	Στατιστική ανάλυση.	Επαγωγικές γενικεύσεις.

1.2 Σημαντικά σημεία ποσοτικής και ποιοτικής επιστημονικής έρευνας (Hallebone&Priest, 2009: 46)

Κρίνεται σκόπιμη η αναφορά μίας νέας μεθόδου έρευνας, η οποία επιχειρεί να συνδυάσει πρακτικές τόσο της ποσοτικής όσο και της ποιοτικής μεθόδου για την διατύπωση πληρέστερου συμπεράσματος. Η μέθοδος αυτή ονομάζεται κριτικισμός (criticism) κατά την οποία ο ερευνητής επιχειρεί τόσο να συλλέξει και να επεξεργαστεί δεδομένα όπως στην ποσοτική έρευνα, όσο και να δημιουργήσει δεδομένα όπως στις ποιοτικές μεθόδους. Η διαφορά με τις δύο ανωτέρω μεθοδολογίες είναι ότι η ανάλυση των ανωτέρω δεδομένων δεν επιτυγχάνεται μέσω στατιστικών εργαλείων όπως στην ποσοτική έρευνα ούτε επαναληπτικών μοντέλων όπως στην ποιοτική έρευνα αλλά με την χρήση υποθέσεων και επαναληπτικών μοντέλων δοκιμών. Δυστυχώς, παρά την αυξημένη θεωρητική δραστηριοποίηση στην εν λόγω μέθοδο, δεν υπάρχει ακόμα κάποιος πλήρης πρακτικός οδηγός για την εφαρμογή της (Hallebone&Priest, 2009).

Λόγω του αντικείμενου που πραγματεύεται η μελέτη, προκρίθηκε η επιλογή της ποιοτικής μεθόδου για την ολοκλήρωση διατριβής. Πιο συγκεκριμένα μπορεί να ειπωθεί ότι μία ερμηνευτική προσέγγιση μπορεί να ανταπεξέλθει καλύτερα στην αξιολόγηση του ρόλου της κεντρικής τράπεζας ειδικά αν ληφθεί υπόψη η αδυναμία αποτελεσματικής υιοθέτησης ποσοτικών μεθόδων.

Συνεπώς η παρούσα διατριβή βασίζεται σε θεωρητική – βιβλιογραφική κάλυψη και μελέτη του θέματος. Οι πηγές που μελετήθηκαν αποτελούνται τόσο από επίσημες εκθέσεις επίσημων φορέων των τελευταίων ετών, υπάρχουσα βιβλιογραφία, ξένη αρθρογραφία και διαδικτυακές επίσημες πηγές. Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν αντλήθηκαν ως επί το πλείστον από το διαδίκτυο σε μορφή e – books και papers. Επιπροσθέτως, συγκεντρώθηκαν αρκετές πηγές από την βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Στο πρώτο στάδιο έγινε ο διαχωρισμός των πηγών με βάσει την προτεινόμενη δομή. Αρχικά μελετήθηκαν οι πηγές σχετικά με τις κεντρικές τράπεζες ούτως ώστε να δημιουργηθεί η κατάλληλη βάση για την περαιτέρω έρευνα. Εν συνέχεια μελετήθηκαν οι πηγές που σχετίζονταν με την επιστημονική έρευνα ώστε να τεκμηριωθεί θεωρητικά η μεθοδολογία και τέλος ακολούθησε η μελέτη των πηγών που αφορούσαν το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Τράπεζας της Ελλάδος, την πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση και φυσικά τον ρόλο μιας κεντρικής τράπεζας τόσο στο χρηματοπιστωτικό σύστημα γενικά όσο και στην εποπτεία του εστιάζοντας στην χρηματοοικονομική κρίση του 2008.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

Η μελέτη των πηγών επιχειρήθηκε να γίνει με κριτικό πνεύμα και για τον λόγο αυτό οι πηγές που συγκεντρώθηκαν προέρχονται από ποικίλους ερευνητές σε διαφορετικές χρονικές περιόδους.

Το θέμα όπως ήταν φυσικό και παρά την κριτική διάθεση προσεγγίστηκε υπό το προσωπικό υποκειμενικό πρίσμα, προσπαθώντας να θεμελιώσει μία σχέση αιτίας και αιτιατού μεταξύ εποπτικού ρόλου κεντρικής τράπεζας και εμφάνισης χρηματοοικονομικής κρίσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Αρχικά κατά την Smith (1936) η ύπαρξη μιας Κεντρικής Τράπεζας σε μία οικονομία, δεν αποτελεί «φυσικό» φαινόμενο καθώς επηρεάζει τεχνητά την ισορροπία της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Η άποψη αυτή σύμφωνα με τον DeKock (1974) βασίζεται ως επί το πλείστον στην ενίσχυση του ανταγωνισμού, κάτι το οποίο δυσχεραίνει η τραπεζική εποπτεία. Παρόλα αυτά αποδέχεται ότι σε συγκεκριμένες περιόδους και οικονομίες η ύπαρξη και η αποτελεσματική λειτουργία μιας κεντρικής τράπεζας ενίσχυσε την ανάπτυξη και την εμπιστοσύνη (Smith, 1936).

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι αν και η ύπαρξη των κεντρικών τραπεζών σε ρόλο «χρηματοπιστωτικού επόπτη» έρχεται ενδεχομένως σε αντίθεση με την έννοια της ελευθερίας των αγορών, είναι αποδεκτό ότι σε ιδιαίτερες περιόδους (οικονομικές κρίσεις, περίοδοι στασιμοπληθωρισμού κτλ), οι κεντρικές τράπεζες δύνανται να διαδραματίσουν εξέχοντα ρόλο στην οικονομική σκηνή.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί σχετικά με την Τράπεζα της Ελλάδος, σημαντικός παράγοντας σχετικά με την δυνατότητα μιας κεντρικής τράπεζας να διατελέσει τον ρόλο της, δεν είναι άλλος από την ανεξαρτησία της. Αυτό καθώς κατά τους Persson&Tabellini (1993) ένας τεχνοκράτης αξιόπιστος διαμορφωτικής οικονομικής πολιτικής θεωρείται περισσότερο φερέγγυος από τους εκλεγμένους πολιτικούς. Στον αντίποδα, ο Ψαλιδόπουλος (2014) θέτει ζήτημα περί κακής χρήσης της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών υπό τον κίνδυνο να λειτουργούν κατά το δοκούν. Παράλληλα, ο McCallum (1996) υποστηρίζει ότι η ίδια η κατοχυρωμένη ανεξαρτησία που αφορά τόσο την χρήση των μέσων όσο και της επιλογής στόχων, τίθεται υπό αμφισβήτηση εφόσον οι διοικούντες των κεντρικών τραπεζών ορίζονται από τις κυβερνήσεις, συνεργάζονται υποχρεωτικά μαζί τους και τέλος επηρεάζονται από την ίδια την κοινωνία εντός της οποίας λειτουργούν.

Με την ένταξη της Ελλάδος στο Ευρωσύστημα, μέρος των αρμοδιοτήτων της Τράπεζας της Ελλάδος ανατέθηκαν στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Πιο συγκεκριμένα η Τράπεζα της Ελλάδος απώλεσε την δυνατότητα άσκησης νομισματικής πολιτικής καθώς οι αποφάσεις σχετικά με τα επιτόκια και την έκδοση χρήματος λαμβάνονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Παρόλα αυτά, οι

Τράπεζα της Ελλάδος όπως και οι υπόλοιπες εθνικές κεντρικές τράπεζες δεν διέκοψαν την λειτουργία τους, λειτουργώντας υποστηρικτικά στο σύστημα, αντιπροσωπεύοντάς το σε κάθε χώρα και διατηρώντας δραστηριότητες που δεν σχετίζονται με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Με την θέσπιση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ως ενιαίας εποπτικής αρχής, προκύπτουν τόσο θετικά όσο και αρνητικά στοιχεία.

Πρώτον, λόγω του μεγέθους και του θεσμικού της ρόλου, είναι δύσκολη η άσκηση επιρροής στις αποφάσεις της. Γίνεται αντιληπτό πως μία υπερεθνική αρχή, σαν την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, δεν δύναται να επηρεαστεί εύκολα από εγχώριους παράγοντες στον βαθμό που δύναται να επηρεαστούν εθνικές εποπτικές αρχές. Παράλληλα, πρέπει να σημειωθεί πως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, όπως οι περισσότερες κεντρικές τράπεζες, απολαμβάνει ιδιαίτερα ισχυρά εχέγγυα σχετικά με την ανεξαρτησία της (Σταϊκούρας, 2014).

Επιπροσθέτως, λόγω δραστηριότητάς, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επιβλέπει τα σημαντικότερα μακροοικονομικά μεγέθη της ευρωζώνης και συνεπώς έχει επίγνωση των ενδεχόμενων κινδύνων και απειλών με τους οποίους είναι πιθανό να τεθούν αντιμέτωπες οι ευρωπαϊκές τράπεζες. Στο ίδιο πλαίσιο, μέσω του διευρυμένου δικτύου εθνικών Κεντρικών Τραπεζών όπως η Τράπεζα της Ελλάδος, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δύναται να λαμβάνει έγκυρες αλλά και έγκαιρες πληροφορίες σχετικά με την ρευστότητα αλλά και την κεφαλαιακή επάρκεια των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Ολοκληρώνοντας τα θετικά, υπό το πρίσμα της οικονομικής και τραπεζικής ενοποίησης, η ανάληψη του ρόλου της εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος ολόκληρης της ευρωζώνης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, δεν θα μπορούσε να μην αποτελέσει ένα πρόσθετο βήμα προς την κατεύθυνση της ανωτέρω ενοποίησης. Φυσικά πρέπει να υπογραμμιστεί η αξία του παραπάνω βήματος αφού το σημαντικότερο κομμάτι του μικρο – προληπτικού ελέγχου παραμένει στην δικαιοδοσία των εκάστοτε εθνικών Κεντρικών Τραπεζών (Pisany – Ferry et al., 2012).

Από την άλλη πλευρά, μπορούν να θεωρηθούν ασυμβίβαστες ως έννοιες η άσκηση της μικρο – προληπτικής εποπτείας και της νομισματικής πολιτικής. Πιο συγκεκριμένα οι εν λόγω αρμοδιότητες είναι αρκετά πιθανό να βρεθούν σε σύγκρουση. Έτσι σε μία περίοδο περιορισμού της νομισματικής πολιτικής όπου η

κάθε κεντρική τράπεζα αυξάνει τα επιτόκια, είναι αρκετά πιθανό η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα να έχει την υποχρέωση να στηρίζει το χρηματοπιστωτικό σύστημα παρέχοντας ρευστότητα σε συγκεκριμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Με τον τρόπο όμως αυτό, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έρχεται σε αντίθεση με την αυστηρή νομισματική πολιτική που πρέπει παράλληλα να εφαρμόσει (Σταϊκούρας, 2011).

Ο αντίλογος σχετικά με τα ανωτέρω, προέρχεται από την πρόσφατη εμπειρία της χρηματοοικονομικής κρίσης και τον σαφή προσανατολισμό των περισσότερων κεντρικών τραπεζών ειδικά στην Ευρώπη στην σταθερότητα των τιμών. Εφόσον πάλι επαναπροσδιοριστεί ο ανωτέρω στόχος και διαχωριστεί η σταθερότητα των τιμών και η χρηματοοικονομική σταθερότητα από πλευράς κεντρικής τράπεζας, το προαναφερθέν ασυμβίβαστο μπορεί να ξεπεραστεί (Pisany – Ferryetal., 2012).

Παράλληλα Σταϊκούρας (2011) υποστηρίζει ότι η εκχώρηση του συνόλου της εποπτείας του τραπεζικού τομέα στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, υφίσταται πάντα ο κίνδυνος της λογοδοσίας και της διαφάνειας αφού θα προκύψει υπερ – συγκέντρωση εξουσιών χωρίς υποχρέωση για λογοδοσία στον ίδιο φορέα.

Από τα παραπάνω είναι εμφανές το συμπέρασμα, πως η εποπτεία του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος της θα ήταν σκόπιμο να μην αναληφθεί αποκλειστικά από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αλλά να γίνει σε συνεργασία με κάποιον άλλο ανεξάρτητο οργανισμό.

Πρέπει δε να σημειωθεί, ότι παρά την ύπαρξη ενός ανεξάρτητου οργανισμού η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα οφείλει να είναι αποτελεσματικότερη με βασικό προαπαιτούμενο τον επαναπροσδιορισμό των εποπτικών και όχι μόνο στόχων της, καθώς παράλληλα και την διατήρησή ξεχωριστού πλαισίου μεταξύ των εξυγιάνσεων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την άσκηση δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής.

Συγκεντρωτικά, παρά την διάταση απόψεων σχετικά με την ανάγκη ύπαρξης κεντρικών τραπεζών, είναι γενικώς αποδεκτός ο θετικός τους ρόλος πριν και κατά την διάρκεια μιας κρίσης. Σημαντικός παράγοντας για την άσκηση της δραστηριότητας μιας κεντρικής τράπεζας είναι η ανεξαρτησία της, παρά το γεγονός ότι η εν λόγω ανεξαρτησία μπορεί να οδηγήσει σε κατάχρηση εξουσίας. Μάλιστα η προστασία της ανεξαρτησίας της κεντρικών τράπεζας σε συνδυασμό με την συγκέντρωση εποπτικών εξουσιών δημιουργεί κινδύνους σχετικά με τις μελλοντικές ενέργειες της Ευρωπαϊκής κεντρικής Τράπεζας. Επιπροσθέτως, η συγκέντρωση προληπτικής εποπτείας και

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

νομισματικής πολιτικής στο ίδιο πρόσωπο δημιουργεί ασυμβίβαστο και συνεπώς αναποτελεσματική άσκηση των ορισθέντων δραστηριοτήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 Εισαγωγή

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο παρουσιάζει το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Τράπεζα της Ελλάδος. Το τρέχον θεσμικό πλαίσιο της Τράπεζας της Ελλάδος αποτελείται από την εν ισχύ εθνική νομοθεσία, τις πράξεις του διοικητή της, τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την λειτουργία και τον ρόλο των Κεντρικών Τραπεζών, τα συμβουλευτικά κείμενα που ακολουθούν τις εν λόγω οδηγίες σχετικά με τις υποχρεώσεις δημοσίευσης και επεξηγήσεις λειτουργίας τωνιδρυμάτων και φυσικά από τις πρόσφατες διατάξεις της Επιτροπής της Βασιλείας(Βασιλεία III).

3.2 Νομοθεσία – Διοικητικές Πράξεις

Βασικός καταστατικός, βάσει του Άρθρου 55του καταστατικού, σκοπός της Τράπεζας της Ελλάδος είναι η επίτευξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της χώρας καθώς και λοιπών επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα που χαρακτηρίζονται ως χρηματοδοτικά ιδρύματα.¹

Ο κύριος λόγος της ανωτέρω εποπτείας είναι η διαφύλαξη και διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος και συνεπώς της ευρύτερης οικονομίας.

Η σχετική νομοθεσία καθώς και οι Πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος αποτελούν εν πολλοίς αποτέλεσμα της κοινοτικής νομοθεσίας και των κατευθυντήριων οδηγιών, σύμφωνα πάντα με τα όσα ορίζονται από την Επιτροπή της Βασιλείας.

Νομικό θεμέλιο του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της Τράπεζας της Ελλάδος αποτελεί ο Νόμος 3601/2007 περί «Ανάληψης και άσκησης δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκειας ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών».

---

¹<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/LegalF/default.aspx> 30/11/2014

Ένας δεύτερος νόμος που σχετίζεται με το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Τράπεζας της Ελλάδος είναι ο Νόμος 3691/2008 περί «Πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας». Ο εν λόγω νόμος αποσκοπεί στην αποτροπή χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την διακίνηση και την νομιμοποίηση «βρώμικου» χρήματος.

Όσον αφορά τις Διοικητικές Πράξεις, μία δέσμη αυτών αφορά την συγκρότηση του εποπτικού πλαισίου του χρηματοπιστωτικού συστήματος σύμφωνα πάντα με την Επιτροπή της Βασιλείας και περιλαμβάνει τις πράξεις:²

- ❖ Πράξη Διοικητή 2630/2010 περί «Ορισμού των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης κωδικοποιούνται σε ένα ενιαίο κείμενο το σύνολο των μεμονωμένων ρυθμίσεων σχετικά με την εποπτική αναγνώριση δικαιωμάτων μειοψηφίας, την μερική ενοποίηση θυγατρικών των τραπεζών και επαναγορά τίτλων υβριδικού χαρακτήρα. Επίσης καθορίζονται οι προϋποθέσεις αναγνώρισης συνεταιριστικών μεριδίων στα Βασικά Ίδια Κεφάλαια συνεταιριστικών τραπεζών καθώς και υβριδικών τίτλων.
- ❖ Πράξη Διοικητή 2588/2007 περί «Υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με την τυποποιημένη προσέγγιση». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης ορίστηκε ο τρόπος υπολογισμού της Τυποποιημένης Προσέγγισης των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον πιστωτικό κίνδυνο. Πιο συγκεκριμένα διευρύνεται η κλίμακα των συντελεστών στάθμισης, εισάγεται η χρήση πιστοληπτικής διαβάθμισης από αναγνωρισμένους οργανισμούς αξιολόγησης και αναγνωρίζονται επιπλέον είδη εξασφαλίσεων.
- ❖ Πράξη Διοικητή 2589/2007 περί «Υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με την προσέγγιση εσωτερικών διαβαθμίσεων». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης εισάγεται η προσέγγιση εσωτερικών διαβαθμίσεων η οποία λαμβάνει υπόψη την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης του πιστούχου

---

²<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/LegalF/default.aspx> 30/11/2014

καθώς και την σχετική ζημιά. Η ίδια πράξη πάντως ορίζει πως η χρήση της εν λόγω μεθοδολογίας γίνεται ύστερα από έγκριση της αρμόδιας εποπτικής αρχής.

- ❖ Πράξη Διοικητή 2590/2007 περί «Ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων για τον λειτουργικό κίνδυνο». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης θεσπίζεται η ύπαρξη ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον λειτουργικό κίνδυνο. Παρέχει παράλληλα στα ιδρύματα την δυνατότητα επιλογής μεταξύ τυποποιημένων και εξελιγμένων προσεγγίσεων για τον ανωτέρω υπολογισμό.
- ❖ Πράξη Διοικητή 2646/2011 περί «Υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων για τον κίνδυνο της αγοράς». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης θεσπίζεται η υποχρέωση των ιδρυμάτων για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον γενικό και τον ειδικό κίνδυνο, η υποχρέωση δοκιμαστικού ελέγχου υποθετικής ζημιάς και η υποχρέωση αναπροσαρμογής της αξίας των μη άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων. Επίσης η εν λόγω πράξη αυξάνει τον συντελεστή στάθμισης για τον ειδικό κίνδυνο.
- ❖ Πράξη Διοικητή 2592/2007 περί «Δημοσιοποίησης από τα πιστωτικά ιδρύματα εποπτικής φύσεως πληροφοριών σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια, τους κινδύνους που αναλαμβάνουν καθώς και την διαχείρισή τους». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης ορίζονται οι υποχρεώσεις δημοσίευσης των ιδρυμάτων όσον αφορά τα εποπτικά στοιχεία.
- ❖ Πράξη Διοικητή 2645/2011 περί «Υπολογισμού σταθμισμένων ανοιγμάτων για θέσεις σε τιτλοποίηση». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης κωδικοποιούνται σε ένα ενιαίο κείμενο το σύνολο των διατάξεων για τον υπολογισμό των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου τιτλοποιήσεων. Επίσης εισάγονται οι έννοιες επανατιλοποίησης και θέσης επανατιλοποίησης, ορίζονται οι απαραίτητοι συντελεστές στάθμισης και εξειδικεύεται η εφαρμογή της μεθόδου του εποπτικού υποδείγματος.

- ❖ Πράξη Διοικητή 2594/2007 περί «Κινδύνου αντισυμβαλλόμενου». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης παρέχεται η δυνατότητα επιλογής μεθόδων υπολογισμού της αξίας ενός ανοίγματος που προκύπτει από συναλλαγές πώλησης και επαναγοράς και από συμβάσεις παραγώγων.
- ❖ Πράξη Διοικητή 2595/2007 περί «Καθορισμού των κριτηρίων που πρέπει να διέπουν την διαδικασία αξιολόγησης επάρκειας εσωτερικού κεφαλαίου των πιστωτικών ιδρυμάτων και της διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης από την Τράπεζα της Ελλάδος». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης εισάγονται κριτήρια ποιοτικού χαρακτήρα για τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας, εισάγεται η έννοια των εσωτερικών κεφαλαίων η οποία και διευρύνει τα εποπτικά κεφάλαια και τέλος θεσπίζει τον διάλογο μεταξύ τραπεζών και Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με την αξιολόγηση των πρώτων από την δεύτερη και την συμμόρφωσή τους στις εποπτικές υποχρεώσεις.
- ❖ Πράξη Διοικητή 2635/2010 περί «Εποπτείας και ελέγχου των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης κωδικοποιούνται σε ένα ενιαίο κείμενο το σύνολο των διατάξεων που αφορούν τον έλεγχο των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων. Πιο συγκεκριμένα καθορίζεται ξεχωριστό όριο για τα χρηματοδοτικά ανοίγματα έναντι των μετόχων και συνδεδεμένων προσώπων καθώς και αναγνωρίζονται εξασφαλίσεις που μειώνουν το ύψος του χρηματοδοτικού ανοίγματος.

Παράλληλα, ένα άλλο σύνολο Διοικητικών Πράξεων αφορά την εφαρμογή Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου και περιλαμβάνει τις πράξεις:³

- ❖ Πράξη Διοικητή 2577/2006 περί «Συμπλήρωσης πλαισίου αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και σχετικών αρμοδιοτήτων των διοικητικών τους οργάνων». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης εισάγεται η έννοια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και θέτονται

---

³<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/LegalF/default.aspx> 30/11/2014

οι στόχοι του. Επίσης ορίζονται οι βασικές αρχές του καθώς και τα κριτήρια αξιολόγησης της οργανωτικής δομής του.

- ❖ Πράξη Διοικητή 2595/2007 περί «Καθορισμού των κριτηρίων που πρέπει να διέπουν την διαδικασία αξιολόγησης επάρκειας εσωτερικού κεφαλαίου των πιστωτικών ιδρυμάτων και της διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης από την Τράπεζα της Ελλάδος». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης ορίζονται τα κριτήρια για την διαχείριση και αντιμετώπιση κινδύνων, θέτονται οι αρχές και τα κριτήρια αξιολόγησης του εσωτερικού κεφαλαίου ενώ θέτεται και το πλαίσιο διαλόγου τραπεζών και εποπτικού οργάνου σχετικά με το εν λόγω ζήτημα.
- ❖ Πράξη Διοικητή 2597/2007 περί «Συμπλήρωσης πλαισίου αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και σχετικών αρμοδιοτήτων των διοικητικών τους οργάνων». Μέσω της συγκεκριμένης πράξης εισάγονται διατάξεις σχετικά με την τήρηση των αρχείων του ιδρύματος, την φύλαξη των περιουσιακών στοιχείων των πελατών, ρυθμίζονται φαινόμενα σύγκρουσης συμφερόντων και προβλέπεται η ανάθεση δραστηριοτήτων σε τρίτους εκτός οργανισμού.

Παράλληλα, στο πλαίσιο αποτροπής χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την διακίνηση και την νομιμοποίηση «βρώμικου» χρήματος και διασφάλισης της σταθερότητας του, έχουν βγει τρεις αποφάσεις της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων, πάντα με βάση τον σχετικό Νόμο 3691/2008. Πιο συγκεκριμένα, οι αποφάσεις αυτές είναι οι:⁴

- ❖ Απόφαση Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 281/517.3.2009 περί «Πρόληψης της χρησιμοποίησης των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας».

---

⁴<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/LegalF/default.aspx> 30/11/2014

- ❖ Απόφαση Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 285/6/9.7.2009 περί «Πλαισίου ελέγχου από την Τράπεζα της Ελλάδος της Επάρκειας ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων».
- ❖ Απόφαση Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων 290/12/11.11.2009 περί «Καθορισμού του πλαισίου επιβολής διοικητικών κυρώσεων στα εποπτευόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύματα».

Τέλος, μέσω της Πράξης Διοικητή 2638/18.12.2010 περί «Μετονομασίας και διεύρυνσης της σύνθεσης και των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων», ιδρύθηκε η Επιτροπή Πιστωτικών και Ασφαλιστικών θεμάτων. Η εν λόγω επιτροπή αποτελείται από τον πρόεδρο της Τράπεζας της Ελλάδος, του Υποδιοικητές καθώς και τους διευθυντές των διευθύνσεων Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος, Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, Εργασιών Δημοσίου, Νομικών Υπηρεσιών, Χρηματοοικονομικών Δραστηριοτήτων και Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.⁵ Αντικείμενο της επιτροπής η έκδοση αποφάσεων για την άσκηση της εποπτείας από την Τράπεζα της Ελλάδος με βάση πάντα το καταστατικό και την σχετική νομοθεσία και η επιβολή οικονομικών και όχι μόνο κυρώσεων.

3.3 Κατευθυντήριες Οδηγίες

Οι κατευθυντήριες οδηγίες πληροφορούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σχετικά με τις εποπτικές δημοσιοποιήσεις και τον τρόπο εκπλήρωσης των απαιτήσεων δημοσιότητας από πλευράς ιδρυμάτων. Οι κατευθυντήριες οδηγίες αποτελούν την πηγή των νόμων και των διοικητικών πράξεων. Οι κατευθυντήριες οδηγίες είναι οι εξής:

- ❖ Οδηγία 2006/48/Ε.Κ. περί «Ανάληψης και άσκησης δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων» ». Η οδηγία αυτή εφαρμόστηκε με τον Νόμο 3601/2007 περί «Ανάληψης και άσκησης δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκειας ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών»

---

⁵<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/CEBS/legalf.aspx> 30/11/2014

και με τις Διοικητικές Πράξεις 2630/2010 περί «Υπολογισμού των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα», 2588/2007 περί «Υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με την τυποποιημένη προσέγγιση», 2591/2007 περί «Υπολογισμού των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα», 2589/2007 περί «υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με την προσέγγιση εσωτερικών διαβαθμίσεων», 2590/2007 περί «Ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων», 2595/2007 περί «Καθορισμού των κριτηρίων που πρέπει να διέπουν την διαδικασία αξιολόγησης επάρκειας εσωτερικού ελέγχου κεφαλαίου των πιστωτικών ιδρυμάτων και της διαδικασίας εποπτικής αξιολόγησης από την Τράπεζα της Ελλάδος», 2632/2010 περί «Υπολογισμού των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα», 2526/2003 περί «Παροχή αδειάς για ίδρυση πιστωτικών ιδρυμάτων» και 2577/2006 περί «Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου».

- ❖ Οδηγία 2006/49/Ε.Κ. περί «Επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων». Η οδηγία αυτή εφαρμόστηκε με τον Νόμο 3601/2007 περί «Ανάληψης και άσκησης δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκειας ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών» και με τις Διοικητικές Πράξεις 2591/2007 περί «Υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων για τον κίνδυνο της αγοράς» και 2587/2007 περί «Ορισμού των κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα».

Πέραν των κατευθυντήριων οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το θεσμικό πλαίσιο περιλαμβάνει τις παρακάτω κατευθύνσεις:⁶

- ❖ Για επικύρωση αποτελεσμάτων υποδειγμάτων. Η κατεύθυνση αυτή εφαρμόστηκε με την Διοικητική Πράξη 2589/2007 περί

---

⁶<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/CEBS/legalf.aspx> 30/11/2014

«Υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με την προσέγγιση εσωτερικών διαβαθμίσεων».

- ❖ Για έγκριση υποδειγμάτων. Η κατεύθυνση αυτή εφαρμόστηκε με τον Νόμο 3601/2007 περί «Ανάληψης και άσκησης δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκειας ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών» και με την Διοικητική Πράξη 2589/2007 περί «Υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με την προσέγγιση εσωτερικών διαβαθμίσεων».
- ❖ Κριτηρίων ταξινόμησης των ειδικών χρηματοδοτήσεων. Η κατεύθυνση αυτή εφαρμόστηκε με την Διοικητική Πράξη 2589/2007 περί «Υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με την προσέγγιση εσωτερικών διαβαθμίσεων».

Παράλληλα, στο θεσμικό πλαίσιο περιλαμβάνονται και δημοσιοποιήσεις σχετικά με εξαιρέσεις από εποπτεία σε ατομική βάση, εξαγορές και συγχωνεύσεις, μείωση του πιστωτικού κινδύνου, εφαρμογή του Πυλώνα III της Επιτροπής της Βασιλείας και την τιτλοποίηση.

3.4 Συμβουλευτικά Κείμενα

Σύμφωνα με τις Οδηγίες 2006/48/E.K. και 2006/49/E.K., υπάρχουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις δημοσιοποιήσεων σχετικά με την εφαρμογή των αρχών και των κανόνων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Τα εν λόγω συμβουλευτικά κείμενα αφορούν τις εν λόγω δημοσιοποιήσεις και επεξηγήσεις λειτουργώντας ως πρακτικός οδηγός για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Πιο συγκεκριμένα περιλαμβάνουν πληροφορίες τις οποίες κρίνει η Τράπεζα της Ελλάδος ότι θα ωφελήσουν στην κατανόηση του πλαισίου φερεγγυότητας των ιδρυμάτων.

3.5 Βασιλεία III

Ως Βασιλεία ορίζονται τα πρότυπα για την κεφαλαιακή επάρκεια των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία και διατυπώνονται από την σχετική επιτροπή που εδρεύει στην ομώνυμη ελβετική πόλη.

Το πρώτο σύμφωνο της Επιτροπής Βασιλείας, γνωστό και ως Βασιλεία I, δημοσιεύθηκε το 1988 και εστίαζε στην αναλογία κεφαλαίου και σταθμισμένων στοιχείων ενεργητικού καθώς και στο ελάχιστο αποδεκτό κεφάλαιο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Λόγω των αδυναμιών και ατελειών που παρατηρήθηκαν, το 2002 η Επιτροπή Βασιλείας δημοσίευσε το νέο πλαίσιο, γνωστό και ως Βασιλεία II (Heffernan, 2005). Η Βασιλεία II εστίαζε στην αντιστοίχιση ιδίων κεφαλαίων και πιστωτικού κινδύνου, στην ανάπτυξη μεθόδων αντιστάθμισης του πιστωτικού κινδύνου, στην επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων, στην ύπαρξη αρχών αξιολόγησης και στην ενθάρρυνση των ιδρυμάτων στην χρήση μηχανισμών υπολογισμού και διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου. Σύμφωνα με τον Χαρδούβελη, (2008) με την Βασιλεία II τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υποχρεώθηκαν να αξιολογούν ένα σύνολο παραγόντων κατά την διαμόρφωση του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων τους με γνώμονα την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου στον οποίο είναι εκτεθειμένα.

Πρακτικά, η συνθήκη της Βασιλείας I υιοθέτησε την αξιολόγηση των θέσεων των τραπεζών με την βοήθεια σταθερών συντελεστών στάθμισης των περιουσιακών της στοιχείων. Εν συνέχεια η Βασιλεία II, επεκτείνοντας τα όσα όριζε η Βασιλεία I, υιοθέτησε την χρησιμοποίηση των πιστωτικών διαβαθμίσεων για την χρήση του καταλληλότερου συντελεστή στάθμισης. Η παραπάνω διαβάθμιση γίνεται είτε μέσω της τυποποιημένης προσέγγισης, δηλαδή με την χρησιμοποίηση στοιχείων των εξωτερικών οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης, είτε με την βοήθεια διαβάθμισης μέσω εσωτερικών διεργασιών.

Στον απόηχο της χρηματοπιστωτικής κρίσης, το νέο κανονιστικό πλαίσιο της Επιτροπής Βασιλείας, γνωστό και ως Βασιλεία III δημοσιεύθηκε το 2010 και αποτέλεσε περισσότερο επιβεβλημένη λύση παρά φυσική επιλογή. Η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση είχε καταστήσει σαφή την αδυναμία των διατάξεων της Βασιλείας I και II να θωρακίσουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα και συνεπώς την ίδια την οικονομία. Η Βασιλεία III δεν είναι απλά μία επέκταση της Βασιλείας II

αλλά μία ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Αυτό καθώς τα μέτρα που προβλέπονται από την Βασιλεία III ομαδοποιούνται σε δύο κατηγορίες, τις προσθήκες και αλλαγές του υφιστάμενων μέτρων από την Βασιλεία I και II και την εισαγωγή καινοτόμων στοιχείων (Γκόρτσος, 2011).

Η κατηγορία που περιλαμβάνει τις προσθήκες και τις τροποποιήσεις εστιάζει στα ελάχιστα τραπεζικά κεφάλαια για την κάλυψη από την έκθεση των ιδρυμάτων σε κινδύνους. Πιο συγκεκριμένα υπάρχει τροποποίηση σχετικά με το τι περιλαμβάνεται στα εποπτικά κεφάλαια ενώ εισήχθησαν διατάξεις για χρηματοοικονομικά προϊόντα για τα οποία δεν υπήρχε υφιστάμενη πρόβλεψη. Επιπροσθέτως, ορίζεται ο συντελεστής μόχλευσης στο 3% και οι ελάχιστοι αποδεκτοί συντελεστές καθαρής σταθερής χρηματοδότησης και κάλυψης ρευστότητας ορίζονται στο 100%.

Σχετικά με την κατηγορία των καινοτόμων στοιχείων, υιοθετούνται κανόνες σχετικά τόσο με την μικρο – προληπτική παρέμβαση όπως οι συντελεστές ρευστότητας και μόχλευσης, όσο με την μακρο – προληπτική παρέμβαση όπως το κεφαλαιακό απόθεμα συντήρησης και το αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα. Το ελάχιστο κεφαλαιακό απόθεμα συντήρησης ορίστηκε στο 2,5% των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων ενώ αντίστοιχα το αποδεκτό αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα πρέπει να βρίσκεται μεταξύ 0% - 2,5% των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων.

Τα βασικότερα σημεία κατά το Zakka (2010) στα οποία και εστιάζει η Βασιλεία III είναι τα εξής:

1. Αύξηση της διαφάνειας, της ποιότητας και της συνέπειας των τραπεζικών κεφαλαίων. Πιο συγκεκριμένα, ο πρώτος πυλώνας σχετίζεται με τα κεφάλαια που έχουν την μορφή κοινών και προνομιούχων μετοχών καθώς και κερδών εις νέο. Ο δεύτερος πυλώνας αφορά τα εργαλεία σχετικά με το κεφάλαιο που επιβάλλεται να εναρμονιστούν, ενώ τέλος, τα κεφάλαια που προβλέπει ο τρίτος πυλώνας θα καταργηθούν.
2. Αύξηση της κάλυψης των κινδύνων που σχετίζονται με την κεφαλαιακή επάρκεια.
3. Προώθηση μιας πληρέστερης αντιμετώπισης του πιστωτικού κίνδυνου.

4. Προσθήκη πιστωτικής προσαρμογής για την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου
5. Αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων που προορίζονται για την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου που συνδέεται με τα χρηματοοικονομικά παράγωγα τραπεζών, τις συμφωνίες επαναγοράς - repos και τις συναλλαγές χρηματοδότησης τίτλων.
6. Αύξηση των κεφαλαιακών αποθεμάτων που προορίζονται για την ενίσχυση και την υποστήριξη των χρηματοπιστωτικών επενδύσεων.
7. Παροχή πρόσθετων κινήτρων με σκοπό την υποστήριξη τόσο των εξωχρηματοπιστηριακών συμβάσεων όσο και των παραγώγων.
8. Ενθάρρυνση για την καλύτερη διαχείριση του κινδύνου στο πλαίσιο των επενδύσεων.
9. Αύξηση των προτύπων διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου δυσμενούς συσχέτισης.
10. Εισαγωγή νέου δείκτη μόχλευσης με σκοπό την θέσπιση ενός ορίου μόχλευσης και την ύπαρξη πρόσθετων διασφαλίσεων έναντι του σφάλματος μέτρησης.
11. Πρόβλεψη για την συσσώρευση κεφαλαιακών αποθεμάτων σε περιόδους ανάπτυξης και ευνοϊκής συγκυρίας, με γνώμονα την αξιοποίησή τους σε περιόδους ύφεσης και ακραίων καταστάσεων
12. Εισαγωγή μέτρων με σκοπό την αντιμετώπιση της προκυκλικότητας.
13. Υποχρεωτική από εθελοντική χρήση μακροπρόθεσμων δεδομένων, με γνώμονα την αποτελεσματικότερη εκτίμηση του ενδεχομένου κατάρρευσης.
14. Βελτιωμένη διαβάθμιση των λειτουργιών του κινδύνου που μετατρέπουν τις εκτιμήσεις των ζημιών σε ρυθμιστικές απαιτήσεις κεφαλαίου.
15. Υποχρέωση των ιδρυμάτων σε υποβολή stresstest που περιλαμβάνουν αύξηση των spreads σε σενάρια πιστωτικής ύφεσης.
16. Θέσπιση αυστηρότερων πρακτικών πρόβλεψης.
17. Θέσπιση νέου παγκόσμιου πρότυπου ελάχιστης ρευστότητας για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με διεθνή δραστηριότητα.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

Συνοψίζοντας, οι νέοι καινοτόμοι δείκτες που εισήγαγε η Βασιλεία III είναι οι εξής:

- Συντελεστής μόχλευσης (leverage ratio): $\frac{\text{Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Λογιστική αξία "ανοιγμάτων"}} > 3\%$
- Συντελεστής κάλυψης ρευστότητας (liquidity coverage ratio): $\frac{\text{Υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμα Περιουσιακά Στοιχεία}}{\text{Καθαρές ταμειακές εκροές επόμενου μήνα}} > 100\%$
- Συντελεστής καθαρής σταθερής χρηματοδότησης (net stable funding ratio): $\frac{\text{Διαθέσιμη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης}}{\text{Απαιτούμενη ποσότητα σταθερής χρηματοδότησης}} > 100\%$

Ένας από τους τρεις ανωτέρω δείκτες αποσκοπεί στην αξιολόγηση της ρευστότητας των ιδρυμάτων. Πιο συγκεκριμένα ο κίνδυνος ρευστότητας έχει να κάνει με την αβεβαιότητα μετατροπής ενός στοιχείου του ενεργητικού σε μετρητά δίχως να καταγραφούν σημαντικές απώλειες. Παράλληλα, αποτελεί αντικείμενο της διαδικασίας διαχείρισης τόσο των στοιχείων του ενεργητικού όσο και των στοιχείων του παθητικού ενός οργανισμού. Γίνεται οπότε αντιληπτό ότι ο κίνδυνος ρευστότητας δύναται να ομαδοποιηθεί σε δύο επιμέρους κινδύνους, οι οποίοι είναι (Heffernan, 2012):

1. Κίνδυνος ρευστότητας ενεργητικού.

Ο συγκεκριμένος κίνδυνος στοιχείων του ενεργητικού σχετίζεται με την ύπαρξη δανείων που εμπεριέχουν καθεστώς δικαιώματος. Τα εν λόγω δάνεια παρέχουν στον λήπτη της πίστωσης το δικαίωμα να κάνει να προσθέσει το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο που αφορά το δάνειο στο ενεργητικό του ώστε με τον τρόπο αυτό να καλύψει μία απώλεια μετρητών.

2. Κίνδυνος ρευστότητας παθητικού.

Ο κίνδυνος ρευστότητας παθητικού σχετίζεται με την συμπεριφορά των πιστωτών ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, δηλαδή των καταθετών. Ο εν λόγω κίνδυνος αφορά την περίπτωση που οι καταθέτες θα σπεύσουν να αντλήσουν πίσω τις καταθέσεις τους. Όμως το μεγαλύτερο μέρος από τα

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

κεφάλαιά τους έχει επενδυθεί με μακροπρόθεσμο ορίζοντα, δημιουργείται ένα έλλειμμα ρευστότητας στην τράπεζα, που δύναται να αντιμετωπιστεί ως επί το πλείστον με άμεση ρευστοποίηση κάποιων στοιχείων.

Ιδιαίτερο ρόλο στην Βασιλεία III διαδραματίζει η προληπτική εποπτεία τόσο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων όσο και του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η προληπτική εποπτεία δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα σύνολο ενεργειών που ομαδοποιούνται σε (EuropeanCentralBank, 2001):

1. Δράσεις που αποσκοπούν στην προστασία των επενδυτών και εστιάζουν στην επαγγελματική δεοντολογία και στην παροχή πληροφόρησης.
2. Δράσεις μικροπροληπτικής εποπτείας που αποσκοπούν στην προστασία των συναλλασσόμενων και εστιάζουν στην ασφάλεια και στην ευρωστία των επιμέρους χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.
3. Δράσεις προληπτικής μακροοικονομικής ανάλυσης που αποσκοπούν στην διατήρηση της σταθερότητας εστιάζοντας στον συστημικό κίνδυνο και στους ενδεχόμενους κινδύνους που προέρχονται από τις μακροοικονομικές εξελίξεις.

Υπεύθυνη για την εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ευρώπης είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σε συνεργασία με το σύστημα των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Στην Ελλάδα, υπεύθυνη για την εν λόγω εποπτεία είναι η σχετική Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος (Δ.Ε.Π.Σ.).

«Η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος είναι επιφορτισμένη με την άσκηση της προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων, η οποία στοχεύει στη διασφάλιση της σταθερότητας και της εύρυθμης λειτουργίας του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος» (Τράπεζα της Ελλάδος, 2008).

Τα πλεονεκτήματα που εντοπίζει ο Σταϊκούρας (2011) από την συγκέντρωση της εποπτείας σε μία μόνο αρχή είναι τα εξής:

1. Εξασφάλιση μίας ευρύτερης εικόνας σχετικά με τους κινδύνους των εποπτευόμενων ιδρυμάτων.

2. Μείωση του κόστους εποπτείας λόγω της δημιουργίας οικονομιών κλίμακας κυρίως όσον αφορά την διοίκηση αλλά και την πληροφόρηση των αρχών της εποπτείας.
3. Παύση των συγκρούσεων μεταξύ εποπτικών αρχών αλλά και εξάλειψη ανομοιομορφιών κατά την εποπτική διαδικασία από διαφορετικές εποπτικές αρχές.
4. Αύξηση της λογοδοσίας και της διαφάνειας λόγω του ευδιάκριτου καταμερισμού των αρμοδιοτήτων και συνεπώς και των εποπτικών ευθυνών κατά την εποπτική διαδικασία.
5. Το μεγάλο μέγεθος αλλά και ο θεσμικός ρόλος, καθιστά τον επηρεασμό της εποπτικής διαδικασίας ιδιαίτερα δύσκολο τόσο από πλευράς εποπτευόμενου όσο και τρίτων.
6. Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενός μακροχρόνιου συστήματος ανθρωπίνων πόρων είναι αποτελεσματικότερος κυρίως λόγω πόρων.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στο πλαίσιο των προληπτικών εποπτικών ενεργειών η προληπτική τραπεζική εποπτεία κατηγοριοποιείται στην μικρο – προληπτική εποπτεία και στην μάκρο – προληπτική εποπτεία. Αφού αποτελούν κομμάτι της ίδιας δραστηριότητας δρουν αλληλένδετα με στόχο την επίτευξη ενός κοινού στόχου, ο οποίος δεν είναι άλλος από την διατήρηση της σταθερότητας (Brunnermeier, Crocket, Goodhart, Persaud & Shin, 2009). Η μόνη διαφορά τους εντοπίζεται στον τρόπο για διασφάλιση της σταθερότητας.

Η μικρο – προληπτική εποπτεία έχει να κάνει με τα στοιχεία του κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος με γνώμονα να διαφυλάξει την σωστή εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου και να αξιολογήσει αποτελεσματικά όλους τους κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένο το κάθε ίδρυμα. Σύμφωνα με τους Ρόκα & Γκόρτσο (2012) κατά την άσκηση της μικρο – προληπτικής εποπτείας:

1. Υπολογίζονται τα αναγκαία κεφάλαια συναρτήσει του κινδύνου.
2. Ελέγχονται τα σε μορφή δανείου ανοίγματα της τράπεζας.
3. Ελέγχεται η ποιότητα και το είδος των δημοσιευμένων στοιχείων.
4. Υπολογίζεται η ρευστότητα.
5. Αξιολογείται η επάρκεια των προβλέψεων.

6. Ελέγχεται το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης.
7. Ελέγχεται το σύστημα ανταμοιβών.
8. Αξιολογείται η παροχή πληροφοριακών στοιχείων.

Στον αντίποδα, η μακρο – προληπτική εποπτεία σχετίζεται με το ευρύτερο χρηματοπιστωτικό σύστημα αποσκοπώντας στην εύρυθμη λειτουργία του. Η μακρο – προληπτική εποπτεία λαμβάνει υπόψη τον:

1. Έλεγχο της ευρύτερης λειτουργίας του τραπεζικού συστήματος.
2. Έλεγχο των σχέσεων μεταξύ των μερών που αποτελούν το τραπεζικό σύστημα.
3. Υπολογισμό και την επίδραση των μακροοικονομικών στοιχείων στο τραπεζικό σύστημα.

Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι τόσο η μικρο – προληπτική όσο και η μακρο – προληπτική εποπτεία αποσκοπούν στην διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας (Brunnermeieretal., 2009). Η μόνη διαφορά τους έγκειται στο ότι η μικρο – προληπτική εποπτεία αφορά τα τραπεζικά ιδρύματα ενώ η μακρο – προληπτική εποπτεία το ευρύτερο τραπεζικό σύστημα. Μάλιστα, τα δύο είδη προληπτικής εποπτείας λειτουργούν συμπληρωματικά αφού η επίτευξη του στόχου της μίας εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την επίτευξη του στόχου της άλλης.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι στο πλαίσιο της μικρο – προληπτικής εποπτείας των 130 μεγαλύτερων συστημικών τραπεζών της Ευρωζώνης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, θεσπίστηκε η εφαρμογή των «τεστ αντοχής» (stresstest), δηλαδή την εξομοίωση μίας δυσμενούς κατάστασης κρίσης και εν συνέχεια την αξιολόγηση του τρόπου που ανταπεξήλθαν τα τραπεζικά ιδρύματα.

Ένα «τεστ αντοχής» (stresstest) αποσκοπεί στην ενίσχυση της διαφανούς λειτουργίας και στην εξυγίανση των λογιστικών καταστάσεων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, με απώτερο σκοπό την οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ τραπεζών και εξωτερικού περιβάλλοντος.

Η αξιολόγηση μέσω «τεστ αντοχής» (stresstest) βασίζεται σε τρεις πυλώνες. Αρχικά, ο πρώτος πυλώνας εστιάζει στην ρευστότητα, την μόχλευση και την χρηματοδότηση των ιδρυμάτων. Ο δεύτερος πυλώνας εστιάζει στην ποιοτική

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

αξιολόγηση των περιουσιακών στοιχείων που έχει υπό την κατοχή της η εκάστοτε τράπεζα. Τέλος, ο τρίτος πυλώνας σχετίζεται με αυτή καθ' αυτή την προσομοίωση, ορίζοντας τις παραμέτρους κρίσης και αξιολογώντας τον βαθμό «αντοχής» των χρηματοοικονομικών μεγεθών της εκάστοτε τράπεζας (Τράπεζα της Ελλάδος, 2014).

Παράλληλα, η Επιτροπή της Βασιλείας, συμπεριέλαβε στις διατάξεις της Βασιλείας III, ένα σύνολο αρχών σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, οι οποίες και κατατάσσονται σε αρχές που σχετίζονται με τις προσδοκίες των εποπτικών αρχών γύρω από την λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, σε αρχές που ρυθμίζουν την σχέση εσωτερικού ελέγχου και εποπτικής αρχής και τέλος αρχές εποπτικής αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου των τραπεζών (Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2013).

Όσον αφορά την χρηματοπιστωτική εποπτεία, η Βασιλεία III περιλαμβάνει τις παρακάτω αρχές:

Αρχές που αφορούν τις εποπτικές αρχές	
Αρχή 1	Ευθύνη, σκοπός και εξουσίες.
Αρχή 2	Ανεξαρτησία, λογοδοσία, πόροι και νομική προστασία των εποπτικών αρχών.
Αρχή 3	Συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών.
Αρχή 4	Επιτρεπόμενες δραστηριότητες των τραπεζών.
Αρχή 5	Κριτήρια αδειοδότησης των τραπεζών.
Αρχή 6	Μεταφοράσημαντικήςιδιοκτησίας (transfer of significant ownership).
Αρχή 7	Σημαντικές αποκτήσεις (majoracquisitions).
Αρχή 8	Εποπτική προσέγγιση.
Αρχή 9	Εποπτικές τεχνικές και εργαλεία.
Αρχή10	Εποπτικές αναφορές.
Αρχή11	Διορθωτικά μέτρα και εξουσίες επιβολής κυρώσεων των εποπτικών αρχών.
Αρχή12	Ενοποιημένη εποπτεία.
Αρχή 13	Σχέση μεταξύ της χώρας καταγωγής και υποδοχής.

Αρχές που αφορούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.	
Αρχή14	Εταιρική διακυβέρνηση.
Αρχή15	Διαδικασία διαχείρισης κινδύνων.
Αρχή16	Κεφαλαιακή επάρκεια.
Αρχή17	Πιστωτικός κίνδυνος.
Αρχή18	Προβληματικά στοιχεία του ενεργητικού, προβλέψεις και αποθεματικά.
Αρχή19	Κίνδυνος συγκέντρωσης και όρια μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων.
Αρχή20	Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη.
Αρχή21	Κίνδυνος χώρας και κίνδυνος μεταφοράς.
Αρχή22	Κίνδυνος αγοράς.
Αρχή23	Επιτοκιακός κίνδυνος στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών.
Αρχή 24	Κίνδυνος ρευστότητας.
Αρχή25	Λειτουργικός κίνδυνος.
Αρχή26	Εσωτερικός και λογιστικός έλεγχος.
Αρχή27	Χρηματοοικονομική πληροφόρηση και εξωτερικός έλεγχος.
Αρχή28	Γνωστοποιήσεις και διαφάνεια.
Αρχή29	Κατάχρηση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

3.1 Βασικές Αρχές Τραπεζικής Εποπτείας (Ελληνική Ένωση Τραπεζών, 2012)

3.6 Συμπεράσματα θεσμικού πλαισίου

Από τα ανωτέρω προκύπτουν δύο βασικά συμπεράσματα. Το πρώτο έχει να κάνει με την έντονη επιρροή του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της Τράπεζας της Ελλάδος από το εξωτερικό και πιο συγκεκριμένα από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πέραν των κατευθυντήριων οδηγιών οι οποίες και αποτυπώνονται εν συνέχεια στην ελληνική νομοθεσία, τα συμβουλευτικά κείμενα και η Βασιλεία αποτελούν υποχρεώσεις εντός της κοινότητας. Συνεπώς η δυνατότητα επίδρασης και ενδεχομένως μεταβολής του θεσμικού πλαισίου είναι περιορισμένη καθώς πρέπει να γίνονται αυστηρά εντός των ορίων που τέθηκαν από το εξωτερικό περιβάλλον της χώρας.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

Το δεύτερο συμπέρασμα έχει να κάνει με την σταδιακή αύξηση των αρμοδιοτήτων της Τράπεζας της Ελλάδος. Ακόμα και πριν το ξέσπασμα της κρίσης, ο ρόλος των Κεντρικών Τραπεζών του ευρωσυστήματος ξεκίνησε να αναβαθμίζεται με την κορύφωση να καταγράφεται λίγο μετά το ξέσπασμα της κρίσης, όταν και ήταν πλέον εμφανή τα εποπτικά καινά.

Τέλος, είναι προφανές ότι η δημιουργία του θεσμικού πλαισίου αποτελεί μία μακροχρόνια διαδικασία με συνέχεις προσθήκες και τροποποιήσεις. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι οποίες ελλείψεις και αστοχίες εντοπίζονται σταδιακά και συνεπώς λαμβάνονται συνέχεια μέτρα για την βελτιστοποίησή του. Πρέπει δε να σημειωθεί ότι η επιτυχία ή όχι ενός κανονιστικού πλαισίου δεν αξιολογείται σε περιόδους «νηνεμίας» αλλά μόνο σε περιόδους κρίσης, όταν και καλείται να προβλέψει ή να ανακόψει την εμφάνιση αρνητικών περιστατικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΚΡΙΣΗ

4.1 Ιστορική αναδρομή

Η πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση ξέσπασε αρχικά στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής το 2007, λόγω της υψηλής χορήγησης στεγαστικών δανείων, οδηγώντας σε αναταραχή το παγκόσμιο χρηματοοικονομικό σύστημα.

Από το 2001, τα χαμηλά επιτόκια της ομοσπονδιακής τράπεζας των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (F.E.D.), οδήγησαν τα τραπεζικά ιδρύματα στην ανάληψη σημαντικών κινδύνων με γνώμονα την μεγιστοποίηση των κερδών τους. Έτσι με την σειρά τους χορηγούσαν έναντι χαμηλού επιτοκίου και εξασφαλίσεων, στεγαστικά δάνεια, τα οποία και προκάλεσαν σημαντική αύξηση των τιμών των ακινήτων. Η αύξηση της τιμής των ακινήτων οφειλόταν αποκλειστικά στην αύξηση της προσφοράς χρήματος, δημιουργώντας μία τεχνητή φούσκα τιμών (Ζοπουνίδης, 2009).

Η χορήγηση στεγαστικών δανείων σε επισφαλείς πελάτες, τα κατέστησαν ως δάνεια υψηλού πιστωτικού κινδύνου. Παράλληλα, πέραν της υποθήκης του εκάστοτε ακινήτου δεν υπήρχαν άλλες εξασφαλίσεις ενώ σε αρκετές περιπτώσεις η συγχρηματοδότηση από τον πελάτη ήταν μηδενική. Στο παραπάνω γεγονός σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε ο τρόπος αξιολόγησης των πελατών από πλευράς χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, ο οποίος δεν βασιζόταν σε αντικειμενικά κριτήρια αλλά σε προσωπικές εκτιμήσεις, προθέσεις και στις οικονομικές συγκυρίες (Ζοπουνίδης, 2009).

Παράλληλα, λόγω της ανάγκης των τραπεζών για ρευστό αλλά και των επενδυτών για αποδόσεις (καθώς τα επιτόκια βρίσκονταν αρκετά χαμηλά), τα τραπεζικά ιδρύματα προχώρησαν στην τιτλοποίηση των εν λόγω δανείων, που είχαν χαρακτηριστεί ως subprime, δηλαδή χαμηλής εξασφάλισης.

Η αύξηση των επιτοκίων από το 2006 και έπειτα οδήγησε στην αδυναμία πολλών πελατών να ανταποκριθούν στις οφειλές τους, γεγονός που δημιούργησε σημαντικά προβλήματα ρευστότητας στα τραπεζικά ιδρύματα (Dhameja, 2010). Όμως, η αύξηση των επιτοκίων από το 2006 οδήγησε σε περιορισμό των χορηγήσεων

που σε συνδυασμό με τους πρώτους πλειστηριασμούς ακινήτων, έβαλε τα επίπεδα των τιμών σε πτωτική τροχιά. Η παρατεταμένη υποχώρηση των τιμών οδήγησε σε απαξίωση της μοναδικής εξασφάλισης των τραπεζών, δηλαδή του υποθηκευμένου ακινήτου.

Η κατάσταση θα ήταν ασφαλώς περιορισμένη εάν δεν είχε προηγηθεί η τιτλοποίηση τέτοιων δανείων. Μέσω της εν λόγω ενέργειας και υπό την μορφή επενδυτικών προϊόντων, ο πιστωτικός κίνδυνος μεταφέρθηκε στις κεφαλαιαγορές όχι μόνο των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής αλλά σε ολόκληρου του πλανήτη. Μάλιστα καθώς αποδείχτηκε ότι κατά το ξέσπασμα της κρίσης κανείς δεν γνώριζε το πραγματικό επίπεδο κινδύνου των εν λόγω επενδυτικών προϊόντων (Valiante, 2010), αυξήθηκε η αβεβαιότητα μεταξύ των επενδυτικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων επιδεινώνοντας ακόμα περισσότερο την κατάσταση (Downes & Goodman, 2010).

Καθώς τα εν λόγω προϊόντα δεν αποτελούσαν αντικείμενα διαπραγμάτευσης σε οργανωμένες αγορές, η αξία τους σχεδόν μηδενίστηκε με τα ιδρύματα να αναγκάζονται να «λογιστικοποιούν» την παραπάνω εξέλιξη δημιουργώντας λόγω των διαγραφών, σημαντικά κενά στους ισολογισμούς τους.

Η μείωση του επιπέδου ρευστότητας και η αύξηση της αβεβαιότητας, οδήγησαν σε περεταίρω μείωση των πιστώσεων επιδεινώνοντας ακόμα περισσότερο την κατάσταση, «στραγγαλίζοντας» τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και την ίδια την πραγματική οικονομία.

Εξαιτίας της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και της παγκόσμιας επενδυτικής δραστηριότητας, η κρίση εξαπλώθηκε γρήγορα στο μεγαλύτερο κομμάτι του κόσμου, με τα περισσότερα κράτη να μην είναι σε θέση να προστατευθούν.

4.2 Αιτίες της κρίσης

Μελετώντας το ιστορικό της πρόσφατης χρηματοοικονομικής κρίσης, είναι εύκολο να εντοπιστούν και να καταγραφούν τα σημαντικότερα αίτια που οδήγησαν σε αυτήν. Τα αίτια αυτά μπορούν να συνοψιστούν ως εξής (Τραυλός, 2008):

- Υπερβολική μόχλευση (Financial leverage).

Για την αύξηση των αποδόσεων και της κερδοφορίας τους και υπό την ενθάρρυνση των χαμηλών επιτοκίων, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προχώρησαν σε υπερβολική χρήση ξένων κεφαλαίων, γεγονός που έπληξε την κεφαλαιακή τους επάρκεια όσον αφορά την κάλυψη έναντι των κινδύνων.

➤ Τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων (Securitisation).

Στο πλαίσιο άντλησης εκ νέου χρηματοδότησης, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προχώρησαν σε τιτλοποίηση των δανείων υψηλού κινδύνου που είχαν χορηγήσει, διασπείροντας κεκαλυμμένο τον πιστωτικό κίνδυνο σε επενδυτικές αγορές σε ολόκληρο τον κόσμο.

➤ Εποπτεία.

Το εποπτικό πλαίσιο κρίθηκε ανεπαρκές να ελέγξει και ενδεχομένως να περιορίσει τις ενέργειες των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Πιο συγκεκριμένα οι εποπτικοί κανόνες ήταν ανεπαρκείς, ενώ η ευθύνη εποπτείας διεσπαρμένη.

➤ Πιστοληπτική διαβάθμιση (Creditratings).

Οι οίκοι αξιολόγησης είτε λόγω αδυναμίας είτε λόγω συμφέροντος απέτυχαν να αξιολογήσουν σωστά τον κίνδυνο που συνδεόταν τόσο με τα ίδια τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όσο και με τα επενδυτικά προϊόντα που δημιούργησαν.

➤ Σύστημα αμοιβών (Bonus).

Το σύστημα αμοιβών που ακολουθούσαν τα χρηματοπιστωτικά και επενδυτικά ιδρύματα ενθάρρυνε την αύξηση της «παραγωγής» και των αποδόσεων αδιαφορώντας για ποιοτικά και μακροπρόθεσμα στοιχεία.

4.3 Επιπτώσεις στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Οι επιπτώσεις της κρίσης σε ένα χρηματοπιστωτικό σύστημα όπως το ελληνικό, μπορούν να ομαδοποιηθούν σε άμεσες και έμμεσες. Οι άμεσες επιπτώσεις συνδέονται αποκλειστικά με την ίδια την κρίση και αποτελούν επακόλουθό της, ενώ

οι έμμεσες σχετίζονται με τα μέτρα που λήφθηκαν για την αντιμετώπιση και αναχαίτιση της κρίσης.

Το ενθαρρυντικό για το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα ήταν η μικρής έκτασης έκθεσής του στα επενδυτικά προϊόντα που συνδέονταν με τα δάνεια υψηλού κινδύνου και τα οποία λειτούργησαν καταλυτικά για την διόγκωση αλλά και γρήγορη μεταφορά της κρίσης (Τριαντόπουλος & Τσικριπής, 2010).

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα επηρεάστηκε συνεπώς λιγότερο από την χρηματοοικονομική κρίση και περισσότερο από την κρίση δημοσίου χρέους που ακολούθησε. Αυτό καθώς τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ήταν ιδιαίτερα εκτεθειμένα στο χρέος, ενώ οι πολιτικές δημοσιονομικού εξορθολογισμού οδήγησαν στην ύφεση, επιδεινώνοντας την ήδη προβληματική τους θέση.

Πιο συγκεκριμένα, ο περιορισμός της οικονομικής δραστηριότητας σε συνδυασμό με την αύξηση της αβεβαιότητας δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστη την λειτουργία των τραπεζών. Έτσι αφενός περιορίστηκε ο κύκλος εργασιών των τραπεζών και αυξήθηκαν οι επισφάλειες τους και αφετέρου η έλλειψη πίστης οδήγησε σε μείωση της χρηματοδότησής τους είτε από άλλα ιδρύματα είτε από τους ίδιους τους καταθέτες που έσπευσαν να αντλήσουν τις καταθέσεις τους.

Παρά τα προβλήματα, το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα παρουσίαζε ενός βαθμού αντοχή τόσο στις άμεσες όσο και στις έμμεσες επιπτώσεις της χρηματοοικονομικής κρίσης, έως το εθελοντικό «κούρεμα» των ελληνικών ομολόγων, γεγονός που το έθεσε σε ιδιαίτερα δύσκολη θέση. Γίνεται οπότε αντιληπτό, ότι η τρέχουσα κατάσταση των ελληνικών τραπεζών δεν οφείλεται ως επί το πλείστον στις ίδιες αλλά στην κρίση δημοσίου χρέους που αποτέλεσε συνέπεια της κρίσης του 2008.

4.4 Κρίση & εποπτεία

Η εμφάνιση της κρίσης και κυρίως οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτήν αύξησαν τον σκεπτικισμό σχετικά με την δυνατότητα του εποπτικού πλαισίου να προλάβει και να αποτρέψει ενδεχόμενες κρίσεις που οφείλονται στην πτώχευση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην αύξηση του αριθμού και της αυστηρότητας των ελέγχων και φυσικά στην επιβολή νέων κανόνων. Από την άλλη πλευρά, η αποτυχία των εποπτικών αρχών ενδεχομένως να μην οφείλεται στην

έλλειψη κανόνων αλλά στην εν γένει αδυναμία τους, με πολλούς να συνηγορούν υπέρ της μη εποπτευόμενης χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας, υπό την μορφή που την υπήρχε μορφή της (Αναστασάτος, 2008).

Μάλιστα, υπάρχουν περιπτώσεις όπου η προληπτική εποπτεία ανεξαρτήτως φορέα, όχι μόνο απέτυχε να εξυπηρετήσει τους ορισθέντες στόχους της αλλά δημιούργησε στρεβλώσεις στους υφιστάμενους μηχανισμούς της χρηματοπιστωτικής αγοράς ενώ επιβάρυνε το εποπτικό όργανο και τα ίδια τα ιδρύματα και άρα την ευρύτερη οικονομία, με πρόσθετα κόστη.

Πρέπει δε να σημειωθεί, ότι σκοπός της προληπτικής εποπτείας δεν θα μπορούσε να είναι η αποφυγή της χρεοκοπίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, αλλά η διόρθωση δύο αδυναμιών του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η μία αφορά την αδυναμία των καταθετών μιας τράπεζας να ελέγξουν την χρήση των χρημάτων που έχουν καταθέσει. Η δεύτερη σχετίζεται με το λεγόμενο «φαινόμενο της πεταλούδας», δηλαδή τον τρόπο που η εμφάνιση ενός δυσμενούς συμβάντος σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα λόγω της αφερεγγυότητάς του, να επηρεάσει αρνητικά τα υπόλοιπα υγιή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και το ευρύτερο τραπεζικό σύστημα (Μασουράκης, 2010).

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό, ότι πέραν της όποιας αύξησης της αυστηρότητας του εποπτικού πλαισίου, η κρίση διευρύνει τον εποπτικό ορίζοντα. Πιο συγκεκριμένα, η αυστηρότητα δεν αποτελεί την λύση του προβλήματος αλλά επιβάλλεται να συνδυάζεται με μία σχέση κόστους – ωφέλειας. Παράλληλα το θεσμικό πλαίσιο πρέπει να αυξάνει την διαφάνεια δημιουργώντας παράλληλα τα απαραίτητα στεγανά, ώστε να περιορίσει την μελλοντική μετάδοση των συνεπειών ενός δυσμενούς συμβάντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Βασικότερη συνέπεια της πρόσφατης χρηματοοικονομικής κρίσης ήταν τα προβλήματα ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας που αντιμετώπισαν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ήταν οπότε αναμενόμενη η στροφή των θεσμικών οργάνων στην διασφάλιση της ρευστότητας και της φερεγγυότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων μέσω ενός πλήρους και διευρυμένου ελέγχου.

Μία καινοτομία του νέου θεσμικού πλαισίου είναι αυτή της δημοσιοποίησης σχετικών δεικτών, των οποίων τα αποδεκτά όρια έχουν επίσης ορισθεί. Το ανωτέρω γεγονός οδηγεί τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε αύξηση των διαθεσίμων τους επηρεάζοντας αρνητικά την μόχλευση και συνεπώς την αποδοτικότητά τους. Στο ίδιο πάντα πλαίσιο, η δημοσίευση εσωτερικών πληροφοριών μιας τράπεζας είναι πιθανό τόσο να βλάψει όσο και να ωφελήσει.

Αρχικά, η δημοσιοποίηση τέτοιου είδους στοιχείων είναι πιθανό να αποκαλύψουν αδύνατα σημεία του ιδρύματος αλλά και εταιρικές στρατηγικές, παρέχοντας με τον τρόπο αυτό στον ανταγωνισμό πολύτιμες πληροφορίες που ενδεχομένως να χρησιμοποιηθούν εναντίον της. Παράλληλα, η εμφάνιση ενός δυσμενούς συμβάντος δεν θα δώσει τον απαραίτητο χρόνο στην ίδια την τράπεζα να το αντιμετωπίσει, καθώς οι επιπτώσεις του θα είναι άμεσα εμφανείς στην ρευστότητα και στην φερεγγυότητα του ιδρύματος, γεγονός που θα αυξήσει κυρίως λόγω ψυχολογίας, την πίεση προς την ίδια την τράπεζα από την αγορά (Alexander, 2011). Τέλος, θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι η εισαγωγή ενός τέτοιου αυστηρού θεσμικού πλαισίου αποτελεί έμμεσα μία μορφή θεσμικού παρεμβατισμού, παραβιάζοντας την αρχή του ανταγωνισμού και των ελεύθερων αγορών.

Από την άλλη πλευρά, οι ίδιες οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις φανερώνουν ότι η διαφάνεια και ο έλεγχος ουδέποτε απείλησαν την ύπαρξη ενός ιδρύματος ή ολόκληρου του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Αντιθέτως, η ελαστικότητα του θεσμικού πλαισίου σε συνδυασμό με πολιτικές υψηλού ρίσκου και μόχλευσης δημιούργησαν διαχρονικά σοβαρά προβλήματα ρευστότητας και φερεγγυότητας (Alexander, 2011).

Δεύτερον, το νέο θεσμικό πλαίσιο όπως αυτό συντίθεται, αυξάνει τον συγκεντρωτισμό της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Πιο συγκεκριμένα, το νέο πλαίσιο θα οδηγήσει σε συρρίκνωση και εξάλειψη των μικρών τραπεζικών ιδρυμάτων που λόγω πόρων αδυνατούν να συμμορφωθούν. Από την άλλη πλευρά, οι μεγάλοι τραπεζικοί όμιλοι που φέρουν άλλωστε το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης για την κρίση του 2008, θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στο νέο πλαίσιο και συνεπώς θα ευνοηθούν καθώς θα μειωθεί ο ανταγωνισμός. Από την άλλη πλευρά, ο συγκεντρωτισμός της αγοράς θα οδηγήσει σε ύπαρξη ισχυρών τραπεζικών ιδρυμάτων που θα έχουν τους πόρους που θα εγγυώνται την φερεγγυότητά τους ενώ παράλληλα θα ανταποκριθούν σε ένα δυσμενές σενάριο.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να εξεταστεί και το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον. Με την ανάγκη για αύξηση της προσφοράς χρήματος στην αγορά ώστε να τονωθεί η ανάπτυξη, οι κανόνες που εφαρμόζονται στο πλαίσιο των θεσμικών αλλαγών επιβραδύνουν την ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας καθώς υποχρεώνουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να παρακρατούν ακόμα μεγαλύτερα χρηματικά ποσά ως διαθέσιμα.

Στο πλαίσιο της αποτελεσματικότερης εποπτείας, όπως έχει ήδη σημειωθεί, ορίστηκε ως ανώτατη εποπτική αρχή η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, με τις εθνικές Κεντρικές Τράπεζες του συστήματος να κατέχουν επίσης περιορισμένο μικρο – προληπτικό εποπτικό ρόλο. Λόγω μεγέθους, ανεξαρτησίας, αντικειμένου δραστηριότητας και συστήματος κεντρικών τραπεζών, η επιλογή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είναι αδιαμφισβήτητα επιτυχής. Λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη την πορεία της χρηματοπιστωτικής ενοποίησης, η επιλογή αυτή ενισχύει την ανωτέρω πορεία.

Στον αντίποδα, ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ως όργανο άσκησης της νομισματικής πολιτικής δημιουργεί ασυμβίβαστο με την εποπτεία του τραπεζικού συστήματος. Παραδείγματος χάρη η ενίσχυση της οικονομίας μέσω της μείωσης του ποσοστού παρακράτησης που ενδεχομένως να επιτρέψει η κεντρική τράπεζα έρχεται σε άμεση αντίθεση με τον εποπτικό της ρόλο. Παράλληλα η συγκέντρωση εξουσίας σε ένα μόνο πρόσωπο και στην προκειμένη περίπτωση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κρύβει κινδύνους (Σταϊκούρας, 2011).

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η αύξηση της εποπτείας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με ενισχυμένο τον ρόλο της Κεντρικής Τράπεζας,

δίνοντας έμφαση στα επίπεδα ρευστότητας και κεφαλαιακής επάρκειας είναι ωφέλιμη και αναγκαία για την διατήρηση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Φυσικά, η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των νέων μέτρων στην πρόληψη και αποφυγή της κρίσης εμπίπτουν σε έναν βασικό περιορισμό. Αυτός έχει να κάνει με την έλλειψη πραγματικής δοκιμασίας των νέων μέτρων. Παραδείγματος χάριν το εποπτικό πλαίσιο προ 2008 φάνταζε στους περισσότερους ατελές αλλά ικανοποιητικό. Στην πράξη όμως τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Επίσης, ένας δεύτερος περιορισμός έχει να κάνει με την εστίαση στα ευρωπαϊκά δεδομένα. Πέραν των κεντρικών τραπεζών του ευρωσυστήματος, υπάρχουν κεντρικές τράπεζες όπως η F.E.D. με διαφορετικό προφίλ και αρμοδιότητες.

Στο ανωτέρω πλαίσιο, προτείνονται δύο μέτρα που θα περιορίσουν τα όποια αρνητικά και θα ενισχύσουν την ομαλότητα της μετάβασης στο αυστηρότερο θεσμικό περιβάλλον. Αρχικά, θα ήταν δυνατή η ύπαρξη δύο ομάδων ορίων, που θα εφαρμόζονταν ανάλογα με το μέγεθος του ιδρύματος. Έτσι τα μικρά ιδρύματα θα έχουν την ευχέρεια να επιλέξουν μεταξύ των αυστηρότερων ή των χαλαρότερων ορίων, καθώς αφενός οι συνέπειες από την εμφάνιση ενός δυσμενούς συμβάντος σε αυτά θα ήταν ευκολότερα αντιμετωπίσιμη ενώ παράλληλα θα ήταν ευεργετική η συνέχεια λειτουργία τους στο πλαίσιο του ανταγωνισμού και της καλύτερης ικανοποίησης των καταναλωτών.

Παράλληλα, κρίνεται ωφέλιμη η παράταση εφαρμογής νέων θεσμικών μέτρων, ούτως ώστε να δίνεται πολύτιμος χρόνος στα ιδρύματα να προσαρμόζονται. Ενδεχομένως, η σταδιακή εφαρμογή διαφορετικών ορίων, να ήταν ωφέλιμη και να ενίσχυε την ομαλότερη μετάβαση στο νέο περιοριστικό περιβάλλον.

Τέλος, η υπερσυγκέντρωση της εποπτικής εξουσίας στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα κρίνεται επιβεβλημένο να τύχει υψηλότερου ελέγχου. Προτείνεται οπότε η συνεργασία ή λογοδοσία της τράπεζας στο πλαίσιο της εποπτείας, με την προϋπόθεση ότι δεν πλήττεται η ανεξαρτησία της. Η συνεργασία μπορεί να γίνει με έναν επίσης ανεξάρτητο διεθνή οργανισμό όπως ο Οργανισμός Ασφάλειας και Συνεργασίας στην Ευρώπη ή το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Σε μια εναλλακτική περίπτωση προτείνεται ο εκ νέου προσδιορισμός του σκοπού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας μέσω ενός σαφούς διαχωριστικού πλαισίου μεταξύ άσκησης

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

δημοσιονομικής πολιτικής και διαφύλαξης της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Στο πλαίσιο της μελλοντικής έρευνας προτείνεται η εξέταση του ρόλου του λογιστικού πλαισίου (Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα) στην εμφάνιση και επέκταση μιας χρηματοπιστωτικής κρίσης καθώς και ο ρόλος των ορκωτών ελεγκτών και των οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❖ Αναστασάτος, Τ. (2008). «Η επιδείνωση του ελληνικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών: αίτια, τις επιπτώσεις και σενάρια προσαρμογής», *Οικονομία και Αγορές*, τεύχος 3 (6)
- ❖ Γκόρτσος, Χ. (2011). «Ρυθμιστική Παρέμβαση και Εποπτεία του Χρηματοπιστωτικού Τομέα», *Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα*, Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών, σ. 521 – 539
- ❖ Ελληνική Ένωση Τραπεζών (2012). *Έκθεση Ρυθμιστικών Εξελίξεων Χρηματοπιστωτικού Συστήματος*
- ❖ Ελληνική Ένωση Τραπεζών (2013). *Έκθεση Ρυθμιστικών Εξελίξεων Χρηματοπιστωτικού Συστήματος*
- ❖ Ζοπουνίδης, Κ. (2009). *Σύγχρονα Θέματα Τραπεζικού Μάνατζμεντ*. Αθήνα: Κλειδάριθμος
- ❖ Καλφάογλου, Φ. (2012). «Το πλαίσιο της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών», *Οικονομικό Δελτίο* 36, Τράπεζα της Ελλάδος, σ. 47 – 94
- ❖ Κιόχος, Π. & Παπανικολάου, Γ. (2000). *Χρήμα – Πίστη – Τράπεζες*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- ❖ Μανωλόπουλος, Κ. (2011). *Η Ελληνική Οικονομία και ο Τραπεζικός Κλάδος το 2011*. Αθήνα: Marfin
- ❖ Μασουράκης, Μ. (2010). «Ελλάδα και το κράτος: Προμηθέας δεσμώτης», *Παγκόσμιο Οικονομικό*, τεύχος 11 (2), σ. 45 – 66
- ❖ Νούλας, Α. (2005). *Χρήμα & Τράπεζες*, Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΑΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΦΕΣΗΣ

- ❖ Νούλας, Α. (2006). *Αγορές Χρήματος & Κεφαλαίου*. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- ❖ Ρόκας, Ν. & Γκόρτσος, Χ. (2012). *Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου*, 2η έκδοση. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
- ❖ Σταϊκούρας, Π. (2011). «Η θεσμική οργάνωση της χρηματοοικονομικής εποπτείας στην Ελλάδα: Προκλήσεις και προοπτικές μετά την κρίση», *Η διεθνής κρίση, η κρίση στην ευρωζώνη και το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα*, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, σ. 555 – 568
- ❖ Τράπεζα της Ελλάδος (2008). *Εποπτεία του Πιστωτικού Συστήματος*. Αθήνα
- ❖ Τραυλός, Ν. (2008). *Παγκόσμια Χρηματοπιστωτική Κρίση: Αίτια και Επιπτώσεις*, ακαδημαϊκές παρουσιάσεις. Αθήνα
- ❖ Τριαντόπουλος, Χ. & Τσικριπής, Ι. (2010). *Συσχέτιση μακροοικονομικού περιβάλλοντος και τραπεζικών κινδύνων*. Αθήνα
- ❖ Χαρδούβελης, Γ. (2008). *Παρουσίαση για την EFGEurobank*. Αθήνα: Eurobank
- ❖ Ψαλιδόπουλος, Μ. (2014). *Ιστορία της Τράπεζας της Ελλάδος*. Αθήνα: Τράπεζα της Ελλάδος

ΑΓΓΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❖ Alexander, P. (2011). “Basell III struggles to define liquid assets”, *The Banker*
- ❖ Brunnermeier, M, Crockett, A, Goodhart, C, Persaud, A. & Shin, H. (2009). “The Fundamental Principles of Financial Regulation”, *Geneva Reports on the World Economy*
- ❖ De Kock, M. H. (1974). *Central Banking*. London: Crosby Lockwood Staples
- ❖ Dhameja, (2010). “Financial Crisis: Impact, Challenges and Way Out”, *Indian Journal of Industrial Relations*, vol. 45 (3), pp. 11 – 16.
- ❖ Downes, J. & Goodman, E. J. (2010). *Dictionary of Finance and Investment Terms*, New York: Barron’s

- ❖ European Central Bank (2001). *The Role of Central Banks in Prudential Supervision*
- ❖ Goodhart, A. C. (2011). “The changing role of central banks”, *Financial History Review*, vol. 18 (2), pp. 135 – 154
- ❖ Hallebone, E. & Priest, J. (2009). *Business and Management Research: Paradigms and practices*. Hampshire: Palgrave Macmillan
- ❖ Heffernan, S. (2005). *Modern Banking*. West Sussex: John Wiley & Sons
- ❖ Heffernan, S. (2012). *Sovereign Risk Analysis*. Oxon: Routledge Library Edition
- ❖ Kvale, S. (1996). *Interviews, an introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks: Sage Publications
- ❖ Mc Callum, B. (1996). *Crucial Issues Concerning Central Bank Independence*. Washington
- ❖ Morris, C. (2008). *Quantitative Approaches in Business Studies*, 7th edition. Essex: Pearson Education
- ❖ Persson, T. & Tabellini, G. (1993). “Designing institutions for monetary stability”, *Carnegie – Rochester series on Public Policy*, Vol. 39, pp. 53 – 84
- ❖ Pisani – Ferry, J., Sapir, A., Veron, N. & Wolf, G. (2012). “What Kind of European Banking Union?”, *Bruegel*
- ❖ Smith, V. (1936). *The rationale for central banking*. London: King
- ❖ Valiante, D. (2010). “Shaping Reforms and Business Models for the OTC Derivatives Market, Quo vadis?”, *ECMI Research Report*, vol. 5, p. 51
- ❖ Zakka, V. (2010). *Bank of Greece: Basel III puts new terms in the banking market*.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- ❖ www.bankofgreece.gr